

ONKOLOJİ VE PALYATİF BAKIMDA ERGOTERAPİ

Editörler

Doç. Dr. Meral Huri

Doç. Dr. Sedef Şahin

Hipokrat
Yayıncılık

© 2021 ONKOLOJİ ve Palyatif Bakımda Ergoterapi

ISBN: 978-605-7874-87-0

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editörler

Doç. Dr. Meral Huri

Doç. Dr. Sedef Şahin

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Ankara Özgür Matbaacılık Basım Yayın Dağ. San. Tic. A.Ş.
1250 Cadde No: 25 Ostim OSB Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Önsöz

Umut vadeden çalışmalara rağmen kanser halen günümüzün en korkulan hastalığı olmaya devam etmektedir. Son yirmi yılda geliştirilen yeni kemoterapi ilaçları, hedefe yönelik akıllı ilaçlar, immünoterapi ve radyoterapi teknolojisindeki yenilikler sayesinde her üç kanser hastasından ikisi hastalıktan kurtulmakta veya tedavilerin bir takım yan etkileri ile beraber uzun yıllar yaşamaya devam edebilmektedir. Tabii ki hastalığın kendisi ve/veya tedavilerin yan etkileri ile uzun süreli sağ kalım hastanın yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün düşük ve orta gelirli ülkelerde kanserin 2040 yılına kadar %81 oranında artış göstereceğini tanımlamasıyla tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kanser ve tedavileri ile birlikte kanser rehabilitasyonu ve palyatif bakım ile ilişkili konular daha yoğun olarak ele alınmaya başlandı. Kitabımız; kanser ve aynı şemsiye altında palyatif bakım gerektiren HIV ve AIDS gibi yaşamı tehdit eden hastalıklar ile savaşan bireylerin ergoterapiyi keşfetmeleri ve bu alanda çalışan ergoterapistlerin kullanabilecekleri ergoterapi değerlendirme ve bütüncül müdahale yöntemlerini detaylı inceleyerek tartışmak ve interdisipliner onkolojik rehabilitasyon sürecini ergoterapi bakış açısı ile ortaya koyan güncel bir kaynak oluşturmak için hazırlandı.

Literatür incelendiğinde; insan rollerinin kişiye özel ve karmaşık yapısı nedeniyle kanserli bireyler yaşam şekli ve tercihine bağlı olarak, günlük rollerini yerine getirme ve sosyal katılım açısından farklı kısıtlılıklar ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Özellikle ICF'in etkin şekilde kullanılmaya başlanması ile beraber kanserli bireylerin yaşam süresinden çok yaşam şekilleri, yaşama katılımları, yaşamdan beklentileri ve yaşamdan tatminleri önem kazanmış ve bireyin fiziksel ve psikolojik iyi olma halini en üst düzeye çıkarma ve yeni yaşam tarzına uyum sağlama sürecinde problem çözme becerilerini geliştirme rehabilitasyon müdahalelerinin odak noktası haline gelmiştir.

Psikososyal, psikolojik ve fiziksel kısıtlılıklar ile karşı karşıya kalan kanserli ve palyatif bakım ihtiyacı olan bireyler için kitabımız; ergoterapinin temel ilkeleri dahilinde kanser ve ergoterapi, alanda çalışacak ergoterapistlerde olması gereken özellikler, aktivitenin terapötik ve yaratıcı kullanımı, kanserli rehabilitasyonunda kullanılan ergoterapi model ve referans çerçeveleri, anksiyete-stres kontrolü ve gevşeme eğitimi, semptom kontrolü, kansere bağlı yorgunluk, koruyucu ergoterapi ve yeni yaşam tarzı belirleme çalışmaları, günlük yaşam aktiviteleri, kognitif ve psikosoyal beceriler, ortez ve adaptif cihaz kullanımı, uyku, lenfödem, beslenme problemleri, çevresel düzenlemeler, sanal gerçeklik uygulamaları, mesleki rehabilitasyon ve yaşam kalitesi gibi çok farklı alanlarda zengin içeriği ile bilgi sunmaktadır.

Mesleki gelişim, sorumluluk ve etik konularında farkındalık geliştirerek ülkemizdeki onkoloji ve palyatif bakım hizmetlerinde ergoterapi hizmetinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına katkı sağlaması dileğiyle...

Doç. Dr. Meral Huri

Doç. Dr. Sedef Şahin

Ankara, 2021

İçindekiler

v

Bölüm 1

Kanser ve Ergoterapi 1

Ceren Davutoğlu • Sedef Şahin • Meral Huri • Hülya Kayhan

Bölüm 2

Kanser ve Sınıflandırılması 9

Sedef Şahin • Canan Akyüz

Bölüm 3

Onkoloji ve Palyatif Bakımda Çalışan Ergoterapistlerin Özellikleri ve Karşılaştıkları Güçlükler..... 19

Meral Huri

Bölüm 4

Çocukluk Çağı Kanserleri ve Ergoterapi Yaklaşımları 31

Gözde Önal • Meral Huri

Bölüm 5

Erişkin Kanserleri ve Ergoterapi Yaklaşımları 61

Gülezer Güney • Burcu Semin Akel

Bölüm 6

Nöral Tutulumu Olan Kanser Hastalarında Ergoterapi..... 79

Meral Huri

Bölüm 7

HIV ile İlişkili Kanserler ve Ergoterapi 93

Meral Huri

Bölüm 8**Hospis ve Palyatif Bakımda Ergoterapinin Rolü..... 109**

İlkem Ceren Sığırtmaç

Bölüm 9**İnterdisipliner Ekip Çalışması..... 117**

Orkun Tahir Aran

Bölüm 10**Onkolojik Rehabilitasyonda Kullanılan Ergoterapi Modelleri 125**

Sinem Salar • Serkan Pekçetin

Bölüm 11**Onkolojik Rehabilitasyonda Aktivitenin Yaratıcı Kullanımı 135**

Meral Huri • Ceren Davutoğlu

Bölüm 12**Onkolojik Rehabilitasyonda Kognitif Beceriler ve Müdahale****Yöntemleri..... 139**

Barkın Köse • Ebru Yıldız • Esra Ünsal

Bölüm 13**Onkolojik Rehabilitasyonda Psikososyal Beceriler ve Müdahale****Yöntemleri..... 151**

Sedef Şahin • Hatice Abaoğlu

Bölüm 14**Onkolojik Rehabilitasyon ve Günlük Yaşam Aktiviteleri..... 167**

Ebru Yıldız • Esra Ünsal • Barkın Köse

Bölüm 15**Onkolojik Rehabilitasyonda Problem Çözme Yaklaşımları 177**

Sedef Şahin • Mine Uyanık

Bölüm 16**Semptom Kontrolünde Ergoterapinin Rolü 185**

Sedef Şahin • Ceren Davutoğlu

Bölüm 17**Kanser ve Yorgunluk..... 195**

Sedef Şahin • Zeynep Bahadır Ağçe • Burcu Semin Akel

Bölüm 18**Kanser ve Fiziksel Aktivite.....205**

Zeynep Bahadır Ağçe

Bölüm 19**Kanserli Çocuklarda Normal Motor Gelişim Takibi223**

Özgün Kaya Kara

Bölüm 20**Beslenme ve Yutma Problemlerinde Ergoterapinin Rolü233**

Özgü İnal

Bölüm 21**Onkoloji ve Palyatif Bakımda Uyku ve Bozukluğu: Klinik****Değerlendirme ve Müdahale Yöntemleri247**

Gökçen Akyürek

Bölüm 22**Kanser ve Lenfödem263**

Zeynep Bahadır Ağçe

Bölüm 23**Onkoloji ve Palyatif Bakım Rehabilitasyonunda Yardımcı Teknoloji ...279**

Ege Temizkan

Bölüm 24**Onkoloji ve Palyatif Bakım Rehabilitasyonunda Ortez Yaklaşımları..291**

Şulener Yıldız • Nilgün Bek

Bölüm 25**Onkolojik Rehabilitasyonda Ev Düzenlemeleri299**

Berkan Torpil

Bölüm 26**Onkolojik Rehabilitasyonda Aile Eğitimi311**

Esra Ünsal • Barkın Köse • Ebru Yıldız

Bölüm 27**Onkolojik Rehabilitasyonunda Sanal Gerçeklik Uygulamaları.....319**

Müberra Tanrıverdi

Bölüm 28**Kanserde Mesleki Rehabilitasyon ve İşe Geri Dönüş.....325**

Tarık Demirok

Bölüm 29**Onkolojik Rehabilitasyon ve Katılım339**

Hatice Abaoğlu

Bölüm 30**Onkolojik Rehabilitasyon ve Yaşam Kalitesi347**

Beyza Poyraz • Mahmut Yaran

Bölüm 31**Vaka Örnekleri İle Kişi Merkezli Ergoterapi Değerlendirme ve
Müdahale Programı Hazırlama Prensipleri355**

Başak Karadağ • Meral Huri

Katkıda Bulunanlar

ix

Barkın KÖSE, Uzm. Erg.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Başak KARADAĞ, Uzm. Erg.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Berkan TORPİL, Dr. Fzt.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Beyza POYRAZ, Erg.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Burcu Semin AKEL, Prof.Dr.

İstanbul Kültür Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Canan AKYÜZ, Prof. Dr

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Pediatrik Onkoloji Bilim Dalı, ANKARA

Ceren DAVUTOĞLU, Uzm. Erg.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Ebru YILDIZ, Erg.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, İSTANBUL

Ege TEMİZKAN, Uzm. Erg.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Esra ÜNSAL, Uzm. Erg.

Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, İSTANBUL

Gökçen Akyürek, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Gözde ÖNAL, Uzm. Erg.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Güleser GÜNEY, Uzm. Erg.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Hatice ABAOĞLU, Dr. Fzt.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Hülya KAYIHAN, Prof. Dr.

Biruni Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, İSTANBUL

İlkem Ceren SİĞİRTMAÇ, Uzm. Erg.

Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Mahmut YARAN, Dr. Öğr. Üyesi

Öndokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, SAMSUN

Meral HURİ, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Mine UYANIK, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Müberra Tanrıverdi, Dr. Öğr. Üyesi

Bezmialem Vakıf Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İSTANBUL

Nilgün BEK, Prof. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi

Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, ANKARA

Orkun Tahir ARAN, Dr. Fzt.

Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Özgü İNAL, Dr. Öğr. Üyesi

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Özgün KAYA KARA, Doç. Dr.

Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, ANTALYA

Sedef ŞAHİN, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Serkan PEKÇETİN, Doç. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Sinem SALAR, Dr. Öğr. Üyesi

Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimler Fakültesi Ergoterapi Bölümü, EDİRNE

Şulener YILDIZ, Dr. Fzt.

Hacettepe Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, ANKARA

Tarık DEMİROK, Uzm. Fzt.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, ANKARA

Zeynep BAHADIR AĞCE, Dr. Öğr. Üyesi

Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, İSTANBUL

